

“Så får vi ordning på invandringen”

Om Moderaterna och deras samarbetspartiers migrationsdiskurs
2014-2022

Daniela Svensson
Nanna Mikkelsen

Abstract:

Vi har med Bacchis WPR-metod undersökt de diskursiva förändringarna kring migration i Moderaternas valmanifest och samarbetsdokument i 2014 och 2022. Uppsatsen utgår från ett poststrukturellt perspektiv, och tar avstamp i Foucaults subjektbegrepp samt Laclau och Mouffes diskursteori. Uppsatsen finner att migration representeras som olika problem; till en början ses det mer som ett arbetsmarknadsproblem, men senare är migration ett problem med kriminalitet. Den skiftande betydelsen som lagts i "utrikes född" påverkar denna förändring, likaså att ett nytt mer låst tecken, "utlänning", tas in i diskursen. Konsekvensen blir att vilka subjektspositioner förändras: från att vara föremål för "positiva" åtgärder blir subjektet föremål för mer disciplinära åtgärder, vilket kan påverka subjektets möjligheter i det sociala rummet. Arbetslöshet återkommer dock som ett "problem". Detta kan förklaras med att den invandrade och den arbetslöse genomgående ses som "utanför". Arbete blir då en väg "in" för den som invandrat.

Nyckelord: Migration, migrationspolitik, Moderaterna, poststrukturalism, Bacchi, Foucault, diskursteori

Antal ord: 7793

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
2. Syfte och frågeställning.....	4
2.1 Syfte.....	4
2.2 Frågeställning.....	4
2.3 Avvägning och avgränsningar.....	5
2.4 Litteraturöversikt.....	5
3. Teori.....	7
3.1 Teoretisk bakgrund.....	7
3.2 Foucault.....	8
3.3 Laclau och Mouffe.....	9
4. Metod och material.....	10
4.1 Metod.....	10
4.1.1 WPR.....	10
4.1.2 Analysfrågor.....	11
4.2 Material.....	13
5. Analys.....	13
5.1 Vad representeras problemet som?.....	13
5.2 Vilka logiker gör att problemrepresentationen blir möjlig?.....	16
5.2.1 Skiftande betydelser.....	16
5.3.2 Diskursens moment.....	18
5.3.3. Nya tecken.....	18
5.4 Vad blir effekterna?.....	19
6. Slutsats.....	22
7. Diskussion.....	23
7.1 Reflektion.....	23
7.2 Framtida forskning och förbättringar.....	24
8. Källor.....	25
8.1 Artiklar.....	25
8.2 Böcker.....	25
8.3 Webbsidor.....	26
8.4 Övrigt.....	27

1. Inledning

Under valrörelsen 2014 vädjade statsminister och moderaternas partiledare Fredrik Reinfeldt åt svenska folket att "*öppna sina hjärtan för de mycket utsatta människor vi nu ser runt om i världen*". (SVT, 2014 a) Han uttryckte även en önskan att hålla Sverigedemokraterna (SD) isolerat från politiken på grund av deras inställning till invandring (SVT, 2014 b). Sju år senare, beskrev moderaternas nya partiledare Ulf Kristersson SD som "*seriösa och konstruktiva*" och öppnade upp för samarbete, dock utan att vilja bilda gemensam regering (SVT, 2022). I valmanifestet från 2022 slår Moderaterna fast att "*Vi ska minska invandringen*" och att "*antalet asylsökande måste minska betydligt.*" (Moderaterna, 2022, s.24). En stor förändring verkar ha skett vad gäller migrationspolitiken. Från att vara något välkomnade, talar man nu om att begränsa möjligheten att komma in i Sverige.

2. Syfte och frågeställning

2.1 Syfte

Vi vill med denna uppsats försöka undersöka denna möjliga förändring i Moderaternas migrationsdiskurs och vilka implikationer den har fått. Syftet är att förstå den *diskursiva* förändringen. Att förstå den diskursiva aspekten är viktigt: Vi behöver språket för att kunna ordna och därmed förstå världen (Belsey, 2022, s.6-7). Det är genom språket och diskursen som människan når verkligheten och hon kan inte se bortom diskursen (Kinnvall, 2021, s.163, Jørgensen & Phillips, 1999, s.42). Den betydelse som genom diskursen läggs i vad det till exempel innebär att vara "invandrare", blir därmed avgörande för hur man ser på migrationspolitik. Dessa betydelser kan förändras genom ett medvetet användande, men det kan också finnas betydelser som tas för givet (Belsey, 2022, s.5-6). Syftet med denna uppsats är att undersöka vilka betydelser som finns i olika begrepp i Moderaternas migrationsdiskurs, och hur de gör en viss förståelse av migration möjlig. Vi vill se hur dessa betydelser har skiftat, och vad det innebär för förståelsen av problemet. Vi önskar även att förstå vilka konsekvenser detta får för subjektet.

2.2 Frågeställning

Hur ser diskursen kring migration ut mellan åren 2014 och 2022 i Moderaternas valmanifest och samarbetsdokument?

2.3 Avvägning och avgränsningar

Vi har valt detta ämne då det kan ses som ett fall av förändring i diskursen av migration. Detta fenomen kan ses i andra partier i Sverige, men det är även en förändring som noterats i andra länder (Haas, m.fl, 2022, s.242, Mudde, 2022, s.38). Det är ett intressant fenomen, som i sin tur speglar en förståelse av vad nation, medborgarskap och tillhörande innebär (Haas, m.fl., 2022, s.225). Vi bidrar till förståelsen av fenomenet genom att visa hur olika åtgärder och formuleringar skapar diskursiva kunskaper om vad problemet “är” och bidrar sedermera till insikt om hur diskursen formar det sociala rummet. Vår ambition är också att se till hur diskursen interPELLERAR subjektet till en position och utifrån detta föra en teoretisk reflektion. Genom detta bidrar vi till kunskap om hur diskurser internaliseras och reproduceras i subjektets självbild och utblick på världen.

Att vi har valt just Moderaterna beror på att vi hos dem har kunnat se en stor förändring. Förändringen kan ses tydligt inte bara i de uttalanden som gjorts kring migration, men även vem man har valt att samarbeta med. Vi har vidare valt perioden 2014 - 2022 då det var mellan dessa år vi kunde se störst förändring. Mellan dessa år skedde även “flyktingkrisen” 2015, vilket enligt Mudde haft betydelse för synen på migration (Mudde, 2022, s.18). Vi kommer främst diskutera migration som politikområde, och då specifikt immigration. Migration är dock inget isolerat politikområde. Frågor som kriminalitet och arbetsmarknad kommer att tas upp utifrån ett migrationsperspektiv. Vi kommer inte att diskutera de politiskt-strategiska avvägningarna bakom diskursens förändring. Dels finns det andra forskare som redan gjort detta. Dels tänker vi att vi genom att vara öppna även för det mer dolda och omedvetna kan få en bredare förståelse.

2.4 Litteraturöversikt

Andra forskare har skrivit om förändringar i retorik och politik kring migration. I en artikel om Europaparlamentsvalet 2019 beskriver Mudde hur europeiska konservativa partier gått från att betrakta multikulturalism som en utmaning där öppenhet är viktigt, till att arbeta för hårdare migrationspolitik (Mudde, 2019, s.28). Han beskriver även hur vissa benämningar förändrats, de som kommer till landet har i vissa fall gått från att kallas “flyktingar” till att kallas “migranter” (Mudde, 2019, s.25). Mudde fångar en intressant utveckling, men fokuserar i sin analys på väljarbeteende och valresultat, och analyserar diskursen ytligt (Mudde, 2019, s.22, 24, 30). Vi tror att man kan få en bättre förståelse för vad som har hänt

genom att analysera diskursen djupare. Vi tror att man då kan komma åt inte bara väljarbeteenden, men något som kan förklara en skiftande diskurs i samhället i stort, och därmed något grundläggande i hur människor förstår världen.

Litteraturen kring säkerhetsisering har också diskuterat hur retoriken kring migration har förändrats. Haas m.fl. har skrivit om hur migration görs till en säkerhetsfråga som en medveten strategi som politiker ägnar sig åt för att dölja andra problem (Haas, m.fl., 2020, s.232). Säkerhetsiseringen har efter kalla kriget främst varit inriktad på att konstruera muslimer som ett hot (Haas m.fl., 2020, s.235).

Marie Demke och Pontus Odmalm har beskrivit svenska förhållanden, nämligen förändringen i Moderaternas migrationspolitik. SDs inträdan i riksdagen ledde till att partierna behövde förhålla sig till immigrationsfrågan (Demke & Odmalm, 2021, s. 426). De beskriver det som ett strategiskt val för partiet som rationell aktör, utifrån de begränsningar partiet har i och med sin grundideologi (2021, s. 427, 435). För Moderaternas del påverkade bland annat Alliansens sönderfall och vilka partier man därmed var tvungen att förhålla sig till, samt skiftande åsikter hos befolkningen som gör en viss åsikt mer gynnsam (Demke & Odmalm, 2021, s. 432, 435).

Säkerhetsiseringsperspektivet, samt Demke och Odmalms perspektiv kan ses som mer aktörsrationella. Aktörerna antas agera rationellt för att få politiska fördelar. Vi har däremot ett poststrukturalistisk perspektiv, där språket och hur vi talar om världen blir avgörande för hur vi tänker om världen. Politiker kan visserligen agera strategiskt, men påverkas (liksom alla) själva av diskursen (Belsey, 2022, s.5-6; Kinnvall, 2021, s.163). Det är något som glöms bort i ett aktörsrationellt perspektiv och som gör att man möjligen får en förståelse av situationen där det "rationella" får ett större utrymme än vad det egentligen har. Fokuset på det diskursiva ger också en möjlighet att se den konflikt som är något mer än bara produkten av rationella val, utan även något djupare där själva förståelsen av vår värld är central.

Mer diskursorienterade perspektiv har använts för att försöka förstå synen på migrationspolitik. Utifrån en teori om "official public theory" beskriver Skodo de teorier staten framlade kring flyktingkrisen. Skodos perspektiv är intressant, eftersom att det ifrågasätter själva problembeskrivningen (Skodo, 2020, s.51). Artikeln diskuterar hur staten skapar bilden av att det var en oförutsägbar kris, en problembeskrivning kommunerna inte

höll med om (Skodo, 2020, s. 54-55, 57, 60) Även Krzyżanowski har gjort en undersökning utifrån ett diskursorienterat perspektiv, då av Socialdemokraternas twitterkonto (Krzyżanowski, 2017, s.105). Analysen utgår ifrån kritisk diskursanalys, och undersöker vilka hur diskursen konstruerar ett socialt fenomen ("flyktingkrisen") på ett visst sätt, samt vilka politiskt-diskursiva strategier som används för att legitimera Socialdemokraternas beslut (Krzyżanowski, 2017, s.105). Vi bygger vidare på just ett ifrågasättande av problembeskrivningar och hur fenomen konstrueras. Vi gör det dock utifrån ett teoretiskt perspektiv som än tydligare lyfter språket och diskursens konstituerande roll och dess effekt på subjektet. Det kan förhoppningsvis blottlägga aspekter av diskursen som ännu inte diskuterats.

3. Teori

3.1 Teoretisk bakgrund

Studiens filosofiska grundantagande har formulerats utifrån poststrukturell språkfilosofi. Perspektivet framhåller att människans tillträde till världen sker genom språket; det är genom språket som hon kan formulera en representation av sin omgivning och orientera sig i sin tillvaro (Jørgensen & Phillips, 1999, s.13). Vår diskursteoretiska orientering karaktäriseras av anti-essentialism och vi ser subjektet och hennes sociala värld som formationer konstruerade av diskurs. Kunskaper konstrueras i diskursiva och sociala processer och språket är genom denna förståelse inte bara nära anknutet till kunskap utan också handling; då vår kunskap om världen sätter olika ramar för våra handlingar (Jørgensen & Phillips, 1999, s.10-15).

Studien teoretiska ramverk utgår från Michel Foucaults makt/kunskaps-begrepp samt Ernesto Laclau och Chantal Mouffes diskursteori. Diskursanalysen förutsätter emellertid en holistisk arbetsprocess; där en tydlig avgränsning mellan metodologi och teori inte är möjlig.

Istället bör det betraktas som dyadiskt förhållande där båda är rörliga och nära integrerade (Jørgensen & Phillips, 1999, s.10) Studiens syfte och sedermera metodologiska val gjorde att Foucault framstod som en central teoretisk tillgång. Carol Bacchis metodologiska utveckling bygger vidare på Foucaults teoretiska formuleringar om den produktiva makten och styrningsrationalitet (Bacchi, 2010, s.6). För att bredda perspektivet och skapa djupare teoretisk förståelse inkluderade vi även Laclau och Mouffes diskursteori.

3.2 Foucault

Foucaults arbete ”*Madness and Civilization: A History of Insanity in the Age of Reason*” utgör en viktig grund för diskursanalysen. Genom en arkeologisk utgrävning av kunskapsregimernas strukturer ville Foucault identifiera diskursiva konstruktioner vars innehåll möjliggjorts av historiens diskurs (Jørgensen & Phillips, 1999, s.19)

Teoriutvecklingen koncentrerar förhållandet mellan makt och kunskap. Foucault beskriver dessa som oupplösligt förbundna och ömsesidigt beroende (Nilsson, 2008, s.84). Makten skall betraktas som *produktiv* och genom att betrakta den som sådan kan vi se hur makt producerar samtycke, individer, sociala ordningar och institutioner (Jørgensen & Philips, 1999, s.20) ”*Makt och vetande direkt förutsätter varandra; att det inte finns något maktförhållande utan att ett därmed sammanhängande område av vetande skapas och att det inte heller finns något vetande som inte samtidigt förutsätter och utbildar ett maktförhållande.*” (Foucault, 1975, s.56) Foucault framhåller att makten *utövas*; den är icke-substantiell och tillkommer genom handlingar.

Makten verkar *diskursivt* genom språk och praktiker och utifrån dessa organiseras den sociala Detta summeras av Christensen (1994, i Jørgensen & Phillips, 1999 s.21) ”*diskursen begränsar det egna egna språkbruket och vad som är möjligt att säga om sin omvärld*”. Ett konkret exempel skulle kunna vara SFI-utbildningar som skapas och reproduceras diskursivt genom makt-kunskap om lingvistik, nationalstaten, arbetsmarknadsintegration (Jørgensen & Phillips, 1999 s.21) Genom handling så reproduceras en kunskap om maktens auktoritet, alltså förmeras den ständigt.

Foucault subjektuppfattning är en sammantaget kritik av den klassisk-liberala bilden av en rationell, fri, och kalkylerande individ. Det är i samband med Foucaults syn på makt som produktiv som han utvecklar sin argumentation om subjektifiering som styrning (Bacchi, 2010, s.6). Policys skapar subjektpositioner människor kan anamma eller inte (Bacchi, 2010, s.6, Bacchi, 2009, s.16-17). Diskursen interPELLERAR subjektet till en roll; då hon ansluter till den så internaliserar hon en kunskap som framställer handlingar som mer eller mindre möjliga. I vårt fall skulle det vara vad det gör med den invandrade att denne ses som t.ex ett säkerhetsproblem. Subjektet är en produkt av maktens verkningar ”*[...] krafter som verkar i*

och igenom hennes kropp, men också ett resultat av de praktiker och självdiscipliner hon ger sig hän till.” (Nilsson, 2008. s.180)

3.3 Laclau och Mouffe

Laclau och Mouffes dekonstruktionistiska teoriutveckling sammanför bl.a. historiematerialism och (post)strukturell semiotik. Bärande teoretiska tankegångar är att sociala fenomen aldrig kan bli färdiga, de är genom sin natur öppna för evig förändring eller reproduktion (Jørgensen & Philips, 1999, s.31). Det vi förnimmer som tingens naturliga ordning är alltså en illusion och ett resultat av diskursiv domination; och den inre bristen är det som ständigt driver diskursen framåt.

En behjälplig utgångspunkt till Laclau och Mouffes diskursteori är deras definition av diskursbegreppet ”[diskursen är]... en strukturerad totalitet av skillnader” (Laclau och Mouffe, 1985, s.106). Diskursbegreppet inbegriper *allting* — den är helt och hållet *konstituerande*. Det som bl.a. Foucault betraktar som ett dialektiskt förhållande mellan det diskursiva och sociala där *diskursen är både konstituerad och konstituerande* absorberas istället av Laclaus och Mouffes diskursbegrepp (Jørgensen & Philips, 1999, s.26-27). Detta innebär ingalunda att allting reduceras till språk — deras förståelse är att diskurserna i hög grad är materiella genom våra artikulationer (Laclau och Mouffe, 1985, s.108). Det finns både en social och en fysisk verklighet, men vår tillgång till dem förmedlas *alltid* genom diskurser (Jørgensen & Philips, 1999, s.42).

Språket är kontingent; det saknar inre och bestående mening och är bara ett resultat av temporära betydelsefixeringar. Denna instabilitet gör att det pågår en ständigt diskursiv strid där olika diskurser försöker etablera en hegemoni. Detta är i slutet omöjligt att fixera en ordning (Jørgensen & Philips, 1999, s.32-33). Här återkommer Laclau och Mouffes diskursbegrepp som allomfattande; alla handlingar och praktiker är *diskursiva*. De utgör *artikulationer*, de antingen reproducerar ett teckens mening, eller förändrar den. Den “strukturerade totalitet” som detta resulterar är *diskursen* (Laclau & Mouffe, 1985, s.106). De tecken vars betydelsefixering är skenbart tillsluten kallas för *moment*. Där har diskursen uteslutit andra alternativ (Bergström & Ekström, 2018, s.260-261). De tecken där meningen istället är öppen och omstridd kallas *element*. Dessa tecken är föremål för en diskursiv strid

där olika diskurser försöker uppnå hegemoni. (Laclau och Mouffe, 1985, s.105; Bergström & Ekström, 2018, s.265)

Med denna förståelse är betydelsebildning en social process. Genom att placera tecken i bestämda förhållanden till andra försöker vi fixera dess betydelse, men detta är omöjligt. Jørgensen & Philipps (1999, s.43) beskriver att det vi upplever som objektivitet är ett historiskt resultat av politiska processer och diskursiva strider. Tecknen får sin mening genom att likställas med andra tecken, men tecknen får även sin mening genom vad de inte är. Det krävs en "utsida" för att "insidan" ska ha en mening. Detta har särskilt betydelse vad gäller identiteter, det måste finnas "en andre" för att en grupp ska kunna ha en egen identitet, men även individen. Vem som tillhör utsidan blir därmed viktigt (Mukhtar-Landgren & Svärd, 2022, s.146-147; Jørgensen & Philipps, 1999, s. 51). Diskursen är ett uteslutande av alternativa möjligheter till mening och dessa menar Laclau och Mouffe (1985, s.11) förpassas till diskursen yttre. Det yttre benämner de som *det diskursiva fältet* eller det *konstitutiva yttre* — det är i förhållande till *de uteslutna möjligheterna* som diskursen konstitueras men samtidigt är det dessa som riskerar att undergräva den. Jørgensen & Philips (1999, s.33) visualiserar diskursen som ett fiskenät " [...] där knutarna i nätet är tecken som genom bestämda och differentiella positioneringar får sin betydelse fixerad". Laclau introducerar begreppet nodalpunkter. Man kan tänka om dessa tecken som *förankringspunkter* som organiserar och ger mening åt en rad andra tecken; eller ett slags centrum för diskursen att verka utifrån (Bergström & Ekström, 2018, s.263, 265).

4. Metod och material

4.1 Metod

4.1.1 WPR

För att närma oss vårt material på ett systematiskt sätt valde vi att använda oss av Carol Bacchis "*What's the Problem Represented to be?*" - metod (WPR-metod). Metoden bygger just på det poststrukturalistiska och diskursanalytiska grundantagandet att språket formar verkligheten (Bacchi, 2009, s.vi, 33-34, Bergström & Boréus, 2018, s.28). Utgångspunkten är att problem inte är något som finns ute i verkligheten som politiker genom policys identifierar och löser. Snarare är det policyn, som genom att ge en viss lösning, pekar ut något som ett problem (Bacchi, 2009, s.ix-x). Med exempel från vårt fall skulle en policy som försöker få ut nyanlända på arbetsmarknaden genom vidareutbildning representera problemet

som ett problem med invandrades kunskapsnivå (Bacchi, 2009, s.x). Vad som är problemet inom ett policyområde kan alltså inte tas för givet (Bacchi, 2009, s.xi). Genom att få syn på denna *problemrepresentation* kan man sedan undersöka vilka logiker som gör problemrepresentationen möjlig och vilka effekter som problemrepresentationen får. Bacchi utgår från ett Foucaultianskt perspektiv, och menar att problemrepresentationerna får effekter på vårt liv, genom att låsa fast oss i olika subjektpositioner (Bacchi, 2009, s.15-17). De hindrar oss även att se andra lösningar, förutom alla de materiella effekterna dessa policies får (Bacchi, 2009, s.15-17).

4.1.2 Analysfrågor

För att komma åt problemrepresentationerna och dess bakomliggande logiker, ställer Bacchi ett antal frågor till materialet.

“1: What’s the problem [...] represented to be in a specific policy or policies?”

2: What deep-seated presuppositions or assumptions underlie this representation of the “problem” [...]?”

3: How has this representation of the “problem” come about?”

4: What is left unproblematic in this problem representation? Where are the silences? Can the “problem” be conceptualized differently?”

5: What effects (discursive, subjectification, lived) are produced by this representation of the “problem”?”

6: How and where has this representation of the “problem” been produced, disseminated and defended? How has it been and/or can it be disrupted and replaced?”

(Bacchi, 2009, s.2)

Fråga 1 syftar till att identifiera vilken sorts problem en viss policy “skapar”. Vilken lösning som förelås, pekar ut vad problemet anses vara (Bacchi, 2009, s.2-3). I vårt fall skulle det kunna vara om migration ses som ett säkerhetsproblem, eller ett humanitärt problem.

Fråga 2 går ut på att försöka hitta de logiker och föreställningar som gör att just denna problembeskrivning ger mening (Bacchi, 2009, s.5). I vårt fall skulle det kunna vara föreställningen om invandraren eller nationen. Vi har valt att här komplementera med nämligen Laclau och Mouffes diskursteori, särskilt med fokus på hur tecken får sin betydelse (Bergström & Ekström, 2009, s.262. Mukhtar-Landgren & Svärd, 2022, s.146). Att använda

oss av diskursteori öppnar upp för möjligheten att göra en djupare analys av den bakomliggande logiken som gör problemrepresentationen möjlig. Vilken betydelse läggs det till exempel i tecken som "invandrare" eller "Sverige"? Hur konstrueras dessa i förhållande till andra tecken? Bacchi själv föreslår att man gör en diskursanalys i fråga 2, med fokus på bland annat "key concepts" och "binaries" (Bacchi, 2009, s.7-8). Genom att ha tydliga begrepp att utgå ifrån hoppas vi att få en inblick i hur tecknen skapar en viss logik.

Fråga 3 går ut på att blottlägga hur en viss problemrepresentation har fått dominans, och då synliggöra att den inte är naturlig, och att det finns alternativ (Bacchi, 2009, s.10). Frågan är förankrad i Foucaults arkeologiska arbetssätt. I vårt fall kommer denna analys främst att rikta sig in på att jämföra mellan det materialet vi har, samt att utifrån Laclau och Mouffes perspektiv undersöka diskursen..

Fråga 4 tar upp vilka perspektiv som kan ha tystas (Bacchi, 2009, s.13). Fråga 5 fokuserar istället på effekterna, både de diskursiva, de "subjektifierande" och de levda, alltså de materiella effekterna (Bacchi, 2009, s.15). De subjektifierande effekterna knyts till Foucaults tankar om subjektpositioner (Bacchi, 2009, s.16-17). I vårt fall skulle det vara vad det gör med den invandrade att denne ses som t.ex ett säkerhetsproblem. Vi har valt att fokusera just på de subjektifierande effekterna då subjektpositionen blir en utgångspunkt för människans förståelse av världen (Bacchi, 2010, s.6). Att förstå vilka subjektpositioner som "erbjuds" blir då ett sätt att kanske i senare studier förstå människans fortsatta handlande. Slutligen tar fråga 6 upp hur problemrepresentationen har spridits och möjligheterna till motstånd (Bacchi, 2009, s.19).

I vårt arbete har vi ställt frågorna till materialet. De har varit en ledstång för att få en djupare förståelse för materialet, och det var därför vi valde Bacchi till att börja med: det ger en möjlighet att fokusera arbetet på de aspekter som är relevanta just från ett poststrukturellt perspektiv, som konstruktionen av betydelser. Med utgångspunkt i föreställningen att språkliga konstruktioner inte kan tas för givet, utgör frågorna en tydlig operationalisering av poststrukturalistiska tankegångar. I vår slutgiltiga analys besvaras frågorna dock något mer integrerat, och vissa frågor har lämnats därhän. Vi har valt att rikta in oss på att förstå hur diskursen är uppbyggd och hur den har förändrats, samt dess subjektifierande effekter. Därför har fråga 4 och 6 utgått.

4.2 Material

Vi valde att undersöka valmanifest inför riksdagsvalen 2014 och 2022, men även dokument där Moderaterna lägger fram gemensamma policyförslag tillsammans med andra partier. De texter vi använde sig av var Moderaternas framtidsförslag från 2013, Alliansens valmanifest från 2014, Moderaternas valmanifest från 2022 samt Tidöavtalet. Inför valet 2014 släppte Moderaterna inte något eget valmanifest, varför vi undersökte framtidsförslaget från 2013. Framtidsförslaget släpptes dock endast ett år innan valet 2014, och liknar mycket ett valmanifest. Att få någorlunda samma sorts material inför både valen var viktigt, så att inte analysen skulle påverkas av att det var olika materialtyper. Samarbetsförklaringar är exempelvis annorlunda från enskilda partiers valmanifest, eftersom att man i sådana samarbeten måste förhålla sig till andra partier. Att under ett år bara ha en sådan text skulle alltså bli missvisande.

Att vi valde just valmanifest berodde på att det är en kategori text som produceras med relativt jämna mellanrum. Det är en viktig text där politiska partier vill ge en heltäckande bild av sin politik inför kommande val; det är på sätt och vis det valkampanjen utgår ifrån. Även samarbetsdokumenten har en liknande funktion, partierna gör sin position tydlig för varandra och för väljarna. I valmanifest och samarbetsdokument kommer partierna även med just lösningsförslag, och ibland även rättfärdigande av dessa lösningsförslag, vilket ger en möjlighet att just applicera Bacchis metod. De är dock inte några renodlade policydokument såsom Bacchis metod ursprungligen användes. Vi ser dock inte att detta som en nackdel, snarare är det intressant att se vilka insikter metoden kan ge i annat material.

5. Analys

5.1 Vad representeras problemet som?

I Moderaternas framtidsförslag från 2013 representeras migration på olika sätt som ett arbetsmarknadsproblem. Grundläggande är det utrikes föddas arbetslöshet som "är" problemet, det är det de olika åtgärderna ska lösa. För det första ska åtgärderna som presenteras göra arbetsmarknaden enklare att komma in på för "utrikes födda", men även unga (Moderaterna, 2013, s.5). Exempelvis föreslås olika nystarts- och introduktionsjobb (Moderaterna, 2013, s.9). Det talas i valmanifestet om ett "*strukturellt*" problem, med "*höga trösklar*" som gör det svårt för dessa grupper att komma in på arbetsmarknaden

(Moderaterna, 2013, s.5). Dessa höga trösklar karaktäriseras som arbetskraftens kostnader, funktionssätt och rörlighet (Moderaterna, 2013, s.5, se även s.13). Problemet “är” alltså delvis strukturellt. För det andra finns det åtgärder som ska motivera unga och utrikes födda till arbete. Moderaterna vill utforma jobbskatteavdraget så att det “*uppmuntrar*” till arbete, specifikt bland unga och utrikes födda (Moderaterna, 2013, s.10). Just ordet uppmuntrar antyder att det saknas motivation. Med detta läggs den slutliga skulden på arbetslösheten delvis hos vissa individers motivation och det representeras som problemet.

Även i Alliansens valmanifest från 2014 representeras problemet med migration som ett arbetsmarknadsproblem. Det ses dock främst som ett problem med resursutnyttjande. De nyanlända beskrivs som kompetenta personer som kan, och ska, bidra till samhället: “[...] *den som kommer till Sverige möts numera av frågan vad de kan bidra med istället för vilket bidragssystem de ska in i.*” (Alliansen, 2014, s.53, även s.51). Att man inte snabbt kan få ut dessa människor på arbetsmarknaden beskrivs som ett problem (Alliansen, 2014, s.51). Detta reflekteras i åtgärderna, som syftar till att på olika sätt snabbt få människor ut på arbetsmarknaden. Bland annat föreslås olika effektiviseringar och förbättringar av SFI och en snabbare validering av betyg (Alliansen, 2014, s.54-55). Problemet “är” alltså att kompetenser inte utnyttjas tillräckligt. Det finns dock även i Alliansens valmanifest en humanitär dimension. Det understryks att de som flyr, flyr från förtryck, samtidigt som Sverige presenteras som en “*humanitär supermakt*” (Alliansen, 2014, s.50, 51). Man vill få EU-länder att ta ansvar, och ta ansvar själv genom att ge resurser till berörda aktörer (Alliansen, 2014, s.50, 51). Problemet “är” här att flyktingar ska tas om hand.

Utrikes föddas arbetslöshet återkommer som ett integrationsproblem i Moderaternas valmanifest från 2022. “*Samtidigt har integrationen misslyckats. Arbetslösheten är idag fem gånger så hög bland utrikes födda som bland inrikes födda [...]*” (Moderaterna, 2022, s.24). Misslyckad integration exemplifieras direkt med arbetslöshet. Lösningen på problemet är att ställa krav (Moderaterna, 2022, s.7). Bland annat föreslås språkrav för medborgarskap, samt att man genom arbete eller studier ska kvalificera sig för välfärdsförmåner (Moderaterna, 2022, s.25) Det finns en förskjutning av problembeskrivningen. Där problemet tidigare var “höga trösklar” eller ett ineffektivt mottagande är problemet nu att invandrade inte lever upp till förväntningarna. När krav ställs blir det också underförstått att det är möjligt för de som kraven ställs till att uppfylla kraven. Problemet blir därmed inte strukturer, utan de invandrades bristande agerande. Problemet representeras även som ett problem med för hög

immigration. Det framhävs, bland annat i en illustration, att andra länder i Norden tagit in mycket färre (Moderaterna, 2022, s.24). Det beskrivs som att Sverige tagit in "oproportionerligt" många i jämförelse (Moderaterna, 2022, s.24). Lösningen på problemet blir att lägga flyktingmottagandet på den tillåtna miniminivån, och att justera mottagandet efter Sveriges kapacitet. "*Vår integrationsförmåga ska vara styrande för nivån på invandringen.*" (Moderaterna, 2022, s.24) Problemet som representeras här är inte att Sveriges kapacitet varit för liten. Emfasen ligger istället på hur många man har tagit in. Det är alltså mängden flyktingar som "är" problemet.

Att problemet skulle vara att Sverige varit för öppet är en bild som fortsätter i Tidöavtalet. Flyktingmottagandet ska ligga på en miniminivå, permanenta uppehållstillstånd ska bort, asylsökande ska själva bekosta sitt mottagande (Tidöavtalet, 2022, s.29, 34, 38). Liksom i Moderaternas valmanifest understryks att man ska ställa krav. "*... införa en kravbaserad integrationspolitik, där den som långvarigt befinner sig i Sverige ska ta ansvar för att bli en del av det svenska.*" (Tidöavtalet, 2022, s.29) Återigen föreslås språkkrav för medborgarskap, men bland annat krav på "*hederlig vandel*" (Tidöavtalet, 2022, 38). Just fokuset på begränsningar, återvändande och att asylsökande på olika sätt ska bekosta sitt mottagande gör att problemet "blir" att asylsökande tar mycket resurser, utan att "ta ansvar" för sig själva.

Vad problemet med immigration "är" varierar mellan åren. Övergripande representeras det som ett problem att invandrade inte arbetar. Men problemet ses från olika vinklar. Till en början är det strukturella problem med arbetsmarknaden eller mottagandet som måste förbättras. De utrikes födda måste motiveras, och utbildas effektivt - motivation och kunskap är alltså också ett problem. Även senare är utrikes föddas motivation och sysselsättning ett problem, men där förskjuts ansvaret tydligare på individen. Senare blir asylsökande nästan en börda och inte en resurs som tidigare, och måste därför begränsas. Men migrationen utvecklas också till att bli ett säkerhetsproblem.

I Moderaternas valmanifest beskrivs hur misslyckandet med att faktiskt få ut de som avvisats av landet leder till ett "skuggsamhälle". Detta skuggsamhälle har "*social utsatthet, illegalt arbete och brottslighet – där särskilt barn drabbas hårt.*" (Moderaterna, 2022, s.24) Man måste därför bli bättre på att få utvisade ur landet (Moderaterna, 2022, s.24). Kopplingen mellan migration och kriminalitet blir tydligare i Tidöavtalet, när åtgärder för att utvisa människor presenteras. Åtgärder föreslås som insamlade av biometriska data, inre

gränskontroller, anmälningsplikt, samt möjlighet för polisen att “omhänderta” den som inte kan klargöra att man har rätt att vistas i landet (Tidöavtalet, 2022, s.32, 33). Problemet blir att vissa människor avviker, och att dessa är potentiellt farliga - de riskerar att bli kriminella i ett “skuggsamhälle”. Att de bemöts med åtgärder som bland annat är polisiära förstärker bilden av dem som ett potentiellt hot. Migration är alltså nu inte bara en fråga där det finns risk för arbetslöshet, utan även där det finns risk för ett potentiellt säkerhetshot.

5.2 Vilka logiker gör att problemrepresentationen blir möjlig?

5.2.1 Skiftande betydelser

För att fånga upp de omkringliggande logiker som gör problemrepresentationen möjlig har vi valt att undersöka diskursens artikuleringar. Vi har valt att rikta in oss i första hand på ordet "utrikes född". Som kommer att diskuteras innebär nämligen skiftningen i detta teckens betydelse även en skiftning i vilka åtgärder som föreslås.

I Moderaternas framtidsförslag från 2013 nämns utrikes födda som en grupp som tillsammans med unga har svårt att komma in på arbetsmarknaden. *“Höga trösklar till arbetsmarknaden och brister i utbildningssystemet drabbar särskilt ungdomar och utrikes födda.”* (Moderaterna, 2013, s.5). “ Utrikes födda” sätts tillsammans med ungdomar, senare nämns utrikes födda på ett liknande sätt tillsammans med kvinnor (Moderaterna, 2013, s.10). Följden blir att utrikes födda inte lika entydigt kopplas till arbetslöshet, de blir en kategori av många som har det svårt på arbetsmarknaden. Arbetslösheten kopplas även till strukturella problem, inte bara till problem hos individen, genom den ständiga kopplingen till “höga trösklar” (se Moderaterna, 2013 s.5,).

Även hos Alliansen kopplas den utrikes födda till arbete, men dock med fokus på den utrikes föddas nytta för samhället. *“Aldrig har så många utrikes födda gått till jobbet som nu. Av dem som fått som jobb sedan 2006 är 200 000 utrikes födda. Gemensamt för dem alla är att de är med och bidrar till vår gemensamma välfärd.”*(Alliansen, 2014, s.53) Genom ordet “bidra” blir utrikes födda en resurs som kan göra någonting bra. Som exempel nämns att utrikes födda arbetar som läkare, tandläkare och universitetslektorer (Alliansen, 2014, s.53). Detta är arbetet med relativt hög status. Tecknet “utrikes född” får därmed betydelsen av någon som kan göra, och gör, stor nytta i samhället genom att definieras relationellt tillsammans med andra andra tecken.

Utrikes födda och arbetslöshet sätts dock samman i Moderaternas valmanifest 2022. *“Arbetslösheten är idag fem gånger så hög bland utrikes födda som bland inrikes födda, och varannan invandrad person – runt 700 000 personer – är inte självförsörjande.”* (Moderaterna, 2022, s.24) Trycket i denna mening ligger på hur stor mängd utrikes födda som är arbetslösa, något som framhävs med siffror. Arbetslösheten är *“fem gånger”* så hög, och *“varannan”* invandrad kan inte försörja sig själv. Liknande beskrivningar återfinns även på andra ställen i valmanifestet. Bland annat tas det upp med en exakt siffra (57 miljarder kronor) hur mycket *“skattebetalarna”* skulle spara om utrikes födda arbetade i lika hög grad som inrikes födda (Moderaterna, 2022, s.6). Trycket på kostnaderna gör att den utrikes födda konstrueras även som kostsam. Här finns inte heller kopplingen till *“höga trösklar”*. När den strukturella aspekten saknas, skjuts skulden mer över på individen själv.

Följden av att tecknet *“utrikes född”* sätts samman med olika andra tecken blir att betydelsen skiftar. Tillsammans med andra kategorier, blir den utrikes födda en kategori som kan ha problem. Tillsammans med ord som *“bidra”* blir den utrikes födda en resurs. Tillsammans med arbetslöshet och siffror skiftar fokuset till det ekonomiska, och den utrikes födda blir kostsam. Betydelse som läggs i tecknet *“utrikes född”* får stora konsekvenser för vilka problem och lösningar man ser. Som nämnt i förra kapitlet skiftat åtgärderna från nystartsjobb, som ger mening när det finns flera kategorier som behöver hjälp, till en minskad invandring som blir logisk när den utrikes födda kostar. Det finns en utveckling av begreppet *“utrikes född”* vilket tyder på att det är ett element utsatt för någon slags diskursiv kamp (Bergström & Ekström, 2018, s. 260). Den kan även möjligen sägas utgöra en nodalpunkt (Bergström & Ekström, 2018, s.263, 265). Inte bara utgör den utrikes födda en utgångspunkt för vilka åtgärder som är möjliga, andra tecken skiftar även med den. I 2014, när den utrikes födda är en resurs, finns ett ansvar att ta hand om nyanlända (se Alliansen, 2014, s.51). I 2022, när den utrikes födda är en kostnad i det moderata valmanifestet, blir en ansvarsfull migrationspolitik lika med en restriktiv politik (se Moderaterna, 2022, s.24).

5.3.2 Diskursens moment

Det finns även mer låsta betydelser. En konstant är att de utrikes födda befinner sig utanför samhället. Det skrivs att: *“Vägen in i det svenska samhället går genom arbete, egen försörjning och språkkunskaper.”* (Alliansen, 2014, s.53) *“Genom att ställa krav på den som är ny i Sverige att göra sig anställningsbar tydliggörs att här räknar vi med att alla blir en*

del av samhället.”(Moderaterna, 2022, s.7) Det förmodas både i 2014 och 2022 att den utrikes födda behöver *“en väg in i”* samhället, eller behöver *“bli en del av samhället”*. Därmed blir den som kommer utanför. När man talar om *“integration”* över huvud taget artikuleras detta utanförskap. Det blir underförstått att det inte räcker med att komma till en plats för att komma in i samhället. Här subjektifieras den utrikes födda till en position som hela tiden står utanför i relation till samhället. Sättet att komma in i samhället blir som nämnt arbetet (se citaten ovan). Det är logiskt i diskursen, då arbetslöshet bär en betydelse av utanförskap. Det syns när minskad arbetslöshet på flera ställen likställs med minskat utanförskap. *“Jämfört med 2006 är i dag 200 000 fler sysselsatta och utanförskapet har krympt ungefär lika mycket.”* (Moderaterna, 2013, s.5). Det trycks även på den *“samhörighet”* arbete ger (Alliansen, 2014, s.9, Moderaterna, 2013, s.5). När arbete blir ekvivalent med att vara *“innanför”* blir motsatsen arbetslös också ekvivalent med att vara *“utanför”* då tecken får sin betydelse relationellt. Med denna betydelse av arbetslöshet blir det även i diskursen logiskt för den som är *“utanför”*, alltså den invandrade, att arbeta för att komma in - arbete innebär ju innanförskap. Detta förstärks dessutom av att arbete ses som *“en väg in”*. Tecknens relation till varandra skapar en viss inneboende logik som göder varandra. Arbetslös/invandrare - Arbetande/inrikesfödd och utanför - innanför blir motsatser som definierar varandra. Arbetslös/invandrare kan sägas vara en konstituerande utsida till arbetande/inrikesfödd. Det finns som nämnt en låsning, *“utanförskapet”* är någorlunda konstant i tecknen arbetslöshet och utrikes född. Det får konsekvensen att förhållandet arbetslöshet - utanför, invandrare - utanför kan ses som naturlig, även om graden av utanförskapet artikuleras på olika sätt.

5.3.3. Nya tecken

Med Tidöavtalet kommer ett nytt tecken in, det sker en övergång från artikulationen *“utrikes född”* till *“utlänning”*. Begreppet förknippas med kontroll. *“Utlänningskontroll”* är ett begrepp i sig, men även på andra sätt utlänningen ihop med kontroll. *“... vid behov föreslå författningsändringar om att biometriska uppgifter om utlänningar, främst fingeravtryck och bild, där det är lämpligt ska kunna kontrolleras vid kontakt med myndigheter [...]”* (Tidöavtalet, 2022, s.32). Här nämns utlänning tillsammans med *“biometriska uppgifter”* och *“kontrolleras”*. En process där data ska insamlas om en specifik grupp beskrivs. Gruppen, alltså *“utlänningen”* förknippas därmed med kontroll. Men utlänningens avstånd och utanförskap markeras också tydligt. *“Den som befinner sig i Sverige och åtnjuter svenska [sic] gästfrihet har en skyldighet att uppvisa respekt i förhållande till grundläggande svenska*

värderingar och inte i handling missakta befolkningen. En utredning ska därför uppdras att analysera förutsättningarna att återinföra möjligheten att utvisa utlänningar av bristande vandel.” (Tidöavtalet, 2022, s.37) Utlänningen åtnjuter “*gästfrihet*” och blir diskursivt därmed bara en gäst i Sverige. Detta förstärks av att utlänningen inte ska missakta “*befolkningen*”. Befolkningen i Sverige blir något annat än utlänningen själv. Utlänningen görs även till en aktör som kan “missakta”, vara respektlös, och ha “bristande vandel” Där den “*utrikes födda*” varit arbetslös och kostsam, fylls tecknet “*utlänning*” med något lite annat. Utlänningen är än mer avgränsad från samhället, samtidigt som denne behöver kontrolleras. Att den behöver kontrolleras gör att utlänningen framstår som på något sätt farlig. Genom att använda sig av ett nytt begrepp finns de andra meningar som låg i begreppet “*utrikes född*” inte kvar att kämpa mot. Istället går det att “*fylla*” det nya tecknet med delvis nya meningar. Detta möjliggör nya sätt att se problemet och därmed nya lösningar. “*Utlänning*” är dock inte ett helt nytt begrepp, utan snarare en utveckling av den senare betydelsen av “*utrikes född*”.

5.4 Vad blir effekterna?

Frågan syftar till att undersöka vilka effekter som problemrepresentationen kan medfölja; diskursiva, levda, subjektifierande (Bacchi, 2009, s.15.) Vi har fokuserat på de subjektifierande. Fokus har varit att undersöka hur subjektet formuleras, vilka disciplinära anspråk som görs på henne och vidare förstå diskursens eventuella implikationer för subjektet som individ och grupp. Dock saknar vi möjlighet att med säkerhet tala om de subjektiva erfarenheterna, således bör detta förstås som teoretiskt förankrad reflektion av studiens empiriska fynd.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder var hela tiden närvarande i diskursen; på olika sätt så uttrycktes ett nära förhållande mellan integration och arbetsmarknad och i anslutning till detta så förmedlades en kunskap om social utanförskap. Diskursen interPELLERADE till en början subjektet till en position som i större utsträckning var föremål för vad vi tolkar som positiva interventioner och praktiker. Begreppet ”positiv” skall här inte förstås som en värdering utan representerar istället en association till produktivitet, handling, aktivitet. Subjektet förväntas vara aktiv genom t.ex. deltagande i arbetspolitiska program, SFI-utbildning, yrkeshögskola (Alliansen, 2014, s.53, Moderaterna, 2013, s.10). Materialet förmedlar en allmän känsla av

diskursen som *producerande av produktivitet*. Subjektet framställs som en rationell aktör med incitament ”att dra sitt strå till stacken”. *Det har blivit mer lönsamt att arbeta, främst genom jobbskatteavdraget [...] Utformandet bör ta fasta på att uppmuntra till såväl ökat deltagande på arbetsmarknaden för till exempel ungdomar och utrikes födda som fler arbetade timmar.”* (Moderaterna, 2013, s.10, även Alliansen, 2014, s.51) Subjektet utesluts inte från en större vision om svensk tillväxt, innovation och entreprenörskap men huvudsakligen så görs hon till ett objekt för ett arbets- och utbildningspolitiska reformarbete — det framställs som i högsta grad strukturellt problem (Moderaterna, 2013, s.5). Om problemformuleringen reproduceras över tid eller i andra diskurser så ser vi det som mer subjektet internaliserar kunskapen vilket kan tänkas ha viss verkan på hennes handlingar. Det bör emellertid klargöras med vår teoretiska förankring betraktar det som underförstått att subjektets samtliga handlingar i grunden har skapats av diskursiva erfarenheter (Nilsson, 2008, s.23).

Den humanitära dimension som identifieras i anslutning till flyktingkrisen (Alliansen, 2014, s.50-51) konstrueras en subjektposition där hon representeras som flykting från humanitär kris och förtryck. Parallellt med detta representeras Sverige som en humanitär supermakt (Alliansen, 2014, s.50-51) och därmed är maktförhållandet dem sinsemellan mycket ojämnt. Den humanitära flyktingen framstår dock som separerad från andra subjekt i integrationsdiskursen. Vi ser det som troligt att subjektet simultant artikulerades i flera andra diskurser och att detta huvudsakligen framställdes vara en fråga om organisering av humanitär hjälp.

“*Utveckla samhällsorienteringen till att fokusera på grundläggande värderingar och hur vi lever i Sverige*” (Moderaterna, 2022, s.25) Ovan citat introducerar en kunskap om en kulturell konfliktdimension, det finns särskilda "värderingar" nyanlända måste lära sig. I Tidöavtalet utvecklas denna kunskap och specifika värden att lära sig tas upp. “*Lämna förslag på en nationell läroplan för den kommunala samhällsorienteringen för nyanlända där ökad tonvikt ska läggas vid jämställdhet, kvinnors rättigheter, religionsfrihet och samhällets övriga grundvärderingar.*” (Tidöavtalet, 2022, s. 46) Vi ser detta som en artikulation där diskursens försöker tillsluta meningen. Vidare finns anledning att återvända till vår teoretiska anknytning med vilken vi förstår identitet och identifiering som relationellt organiserad; subjektet är någon för att det finns något som hon inte är och (Jørgensen & Philips, 1999, s.51). Genom artikulationen att särskilda värderingar gäller i Sverige sker en reproduktion av identitet, som indirekt organiseras kring subjektpositionerna ”svensk” och ”icke-svensk”.

Genom att sätta svenska värderingar som något man ska "lära sig" genom samhällsorientering reproduceras och befästs en oppositionell identitet. Vi ser detta som en typ av interpellation av subjektet till konstruktionen av kulturella värderingar.

Att "*Integrationen har misslyckats*" och att "[...] *oproportionerligt många har kommit till Sverige*" (Moderaterna, 2022, s.24) ser vi som en del av en större artikulationspraktik som interPELLerar subjektet till en position där hon materialiserar en politisk felbedömning och en misslyckad migrationspolitik. Vår tolkning är att om den sammantagna beskrivningen internaliseras så har det implikationer för individens förhållande till sig själv i det sociala rummet. Detta kan reproducera processer av utanförskap. "[...] *måste bli ett slut på de låga förväntningarnas politik.*" Diskursiva konstruktioner definieras relationellt (Mukthar-Landgren & Svärd, 2022, s.146). Med uttalandet konstrueras således ett subjekt som är oadekvat i en politisk ordning med höga krav på prestation. Detta kan ses som en reproduktion av ett bredare prestationskrav som ställs på politiska subjekt. Subjektifieringen sker på olika sätt genom det som inte sägs; eller insinueras mellan raderna. Artikulationen sätter subjektet i förhållande till politiska krav om att nyanlända skall kvalificera sig till välfärden, krav på heltidsersättning, grundläggande kunskap i svenska för permanent uppehållstillstånd och medborgarskap, obligatorisk samhällsorientering med godkända prov som krav för medborgarskap — med fokus på "*grundläggande värderingar och hur vi lever i Sverige*". (Moderaterna, 2022, s.25) I den diskursiva utvecklingen produceras dessutom ett förhållande mellan subjektet och kriminalitet och parallellt utvecklas en kunskap om ett skuggsamhälle (se ovan, Moderaterna, 2022, s.24). Artikulationspraktiken runt denna tid konstruerar därmed en kunskap om social problematik och utanförskap som effekter av individuella brister eller ovilja. Problematiseringen intensifieras och subjektet konstrueras på så sätt som ett synligt föremål för disciplinära åtgärder. Lindgren (2004, i Nilsson, 2008, s.134) beskriver att problematiseringen syftar till "[...] *intervention, att gripa in, styra och förändra [...] samhällets olika delar.*" Diskursens problematisering gör att praktiker och institutioner reproduceras. Då vi undersökte materialet framstod hur problematiseringen producerade ett samtycke för disciplinära anspråk på individens kropp i samhället och i det egna hemmet.

6.Slutsats

Det vi har kommit fram till är att problemrepresentationerna varierar. Från ett mer renodlat arbetsmarknadsproblem där såväl individ som struktur måste åtgärdas, utvecklas migration till ett humanitärt problem där man måste ta tillvara på de som kommer hit. I 2022 är problemrepresentationen en annan. Krav måste ställas; problemet skjuts över på individen, men också på migration i sig självt. Sveriges bristande kapacitet är inte ett problem, fokus ligger istället på att Sverige tagit in för många. I 2022 blir problemet också ett problem med att människor håller sig undan när de utvisas och etablerar "skuggsamhällen". Migration blir därmed också ett problem med kriminalitet. Gemensamt för alla åren är dock att de invandrades arbetslöshet på ett eller annat sätt är ett problem.

Vi har även funnit att vissa tecken har särskild betydelse för hur problemrepresentationerna varierar eller inte varierar. "Utrikes född" framstår som ett viktigt element, dess betydelse har visat sig vara väldigt skiftande. "Utlänning" introduceras som en ny benämning i Tidöavtalet, och är på det viset mer fixerat. Vissa betydelser är dock konstanta: "utrikes födda" eller "utlänningar" sätts utanför samhället, likaså de som inte arbetar. Det kan möjligen förklara varför invandrarens arbetslöshet är ett genomgående problem, den betydelsen är helt enkelt låst i diskursen. Underförstått blir att det är önskvärt att komma in i samhället. Att tänka sig att arbetslöshet inte skulle vara ett problem, eller att vissa inte vill komma "in", blir omöjligt i diskursen. Vad det innebär att vara på "insidan" får sin betydelse av att just "arbetslös" och "utrikes född" befinner sig "utanför", och att det är önskvärt att komma in (Mukthar-Landgren & Svärd, 2018, s.146). Luckras detta upp skulle även insidan kollapsa, och hela den diskursiva ordning som ställts upp skulle falla isär.

Vad som även framgått är att problembeskrivningarna skapar olika subjektspositioner genom åren. Till en början är skapas en position där den utrikes födda är i centrum för "positiva" åtgärder, där strukturerna får ansvaret för problemen. Senare hamnar den utrikes födda i en position där den dels är ett resultat av en misslyckad politik, dels måste leva upp till ett antal krav. Ansvaret förskjuts över på individen, vilket rättfärdigar disciplinära åtgärder riktade mot individens kropp. Dessa positioner kan bemötas på olika sätt, men oavsett vad är de subjektspositioner som skapas ett uttryck för den produktiva makten (Bacchi, 2010, s.6). Den som invandrat måste förhålla sig till den subjektsposition som skapats åt den, på ett eller annat sätt.

Vi har noterat att diskursen alltmer fixerar subjektet och därigenom utesluter alternativa representationer. När diskursen gör individen "Utrikes född" till "Utlänning" så utesluts alternativa betydelser till det diskursiva fältet. Då vi undersökte materialet från 2022 fann vi den humanitära aspekten, kompetensaspekten och de strukturella problemen i stor mån uteslutits av diskursen. Istället finns ett fokus på individen som problemet, som en kostnad för samhället antingen på grund av sitt bidragsberoende eller som en kriminell avvikare. Denna beskrivning av problemet kan dock ses delvis som utesluten av diskursen under tidigare år.

Vår bedömning av diskursiva effekter är begränsad till det specifika materialet; vi kan inte uttala oss om hur diskursen kommer till uttryck i genomförd politik. Vidare så kan vi bara utifrån den teoretiska bakgrunden reflektera över subjektet som individ; hennes känsla för sig själv och utblick på sin omvärld. Subjektet är decentrerat och vi intar olika typer av roller då vi förhåller oss till det sociala rum vi träder in i. Vi förmodar att subjektet till större del har formats av tidigare erfarenheter och de simultana diskurser som hon deltar i. Dock så ser vi att materialet eventuellt kan begränsa subjektet genom de beskrivningar som knyts till henne. Med vår förståelse av Laclau och Mouffe så ser vi hur subjektet är ett föremål för en diskursiv strid som syftar till att uppnå en hegemoni. En sådan utveckling ser vi som åtstramade av hennes möjligheter att konfliktfritt träda in olika typer av rum och subjektpositioner. (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 52).

7. Diskussion

7.1 Reflektion

Vi som skrivit uppsatsen är också präglade av en diskurs: människan kan ju som nämnt inte se bortom diskursen (Kinnvall, 2021, s.163, Alaama & Altermark, 2022, s.172). Vi som författare intar också olika subjektpositioner som diskursen erbjuder oss (Bacchi, 2009, s.19). Det är omöjligt att skriva en uppsats som inte är präglad om diskursen, men det är ändå värt att ifrågasätta och synliggöra vissa val som kan tyckas vara en konsekvens av diskursen och få syn på våra egna problemrepresentationer (Bacchi, 2009, s.19). Hur påverkas vår förståelse av att vi utgår från "migration" och ser detta som ett särskilt politikområde? I

exempelvis moderaternas framtidsförslag har inte migration sin egen rubrik ens. Att vi ändå talar om migration tyder kanske på att vi är präglade av en kontemporär diskurs där migration har en mer självklar plats som en egen fråga. Att vi dessutom med migration menar internationell immigration till Sverige, och inte t.ex migrationen från land till stad, eller emigration från Sverige, är också något präglad av den diskurs vi lever i.

7.2 Framtida forskning och förbättringar

För en mer heltäckande bild hade det varit fördelaktigt att ha fler källor under flera år, och helst även undersöka fler partier. Även effekterna skulle kunna ha tjänat på en bredare undersökning, då man hade fått en tydligare bild av alla de faktorer som påverkar. En sådan bred undersökning har det dock inte funnits varken tid eller utrymme för, men i en framtida undersökning skulle man kunna bredda materialet. Vi ser att det egna materialet hade kunnats bearbetas djupare med diskursteoretiskt fokus på tomma signifikanter;

En upprepad analys skulle alltså vara gynnsam. Bacchi uppmuntrar till just en upprepad analys för att komma åt alla de betydelser som kan gömma sig i bara en problemrepresentation (Bacchi, 2009, s. 21). För att få en förbättrad förståelse av hur individerna förhåller sig till subjektpositionerna hade man även i en framtida studie t.ex kunnat intervjua utrikes födda för att förstå hur de påverkas. Vår uppsats är inte en fullständig analys utan snarare en språngbräda för andra att bygga vidare på. Det visar hur mening kan förändras tämligen drastisk, men att vissa grundläggande fixeringar kan finnas kvar länge. Liknande förändringar kan kanske ses på andra ställen i världen, ett skifte i hur man talar om migration har redan noterats, av bland annat Mudde och säkerhetiseringsforskare (Mudde, 2019, s.28; Haas m.fl., 2020, s.242). Vi har blottlagt några av de mekanismer som möjliggör en sådan vändning, men även pekat ut några av konsekvenserna för subjektet.

8.Källor

8.1 Artiklar

Demke, Marie & Odmalm, Pontus. 2022. "From governmental success to governmental breakdown: how a new dimension of conflict tore apart the politics of migration of the Swedish centre-right". *Journal of Ethnic and Migration Studies*, vol 48, nr. 2, s. 425 - 440.

Hyrén, Johan. 2015. "Lacan: Subjektsteori och Etik." *Statsvetenskaplig tidskrift*, vol 117, nr 1, s.53 - 86.

Krzyżanowski, Michał. 2018. "'We Are a Small Country That Has Done Enormously Lot': The 'Refugee Crisis' and the Hybrid Discourse of Politicizing Immigration in Sweden". *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, vol 16, nr. 1-2, s.97 - 117.

Laclau, Ernesto & Mouffe, Chantal. 1987. "Post - Marxism Without Apologies." *New Left Review*. Vol. 166 s.79-106.

Mudde, Cas. 2019. "The 2019 EU Elections: Moving the center". *Journal of Democracy*, vol 30, nr 4, s. 20 - 34.

8.2 Böcker

Alaama, Linda & Altermark, Niklas. 2022. "Governmentality". i Alaama, Linda, Stina Melander & Ylva Stubbergaard (red.) *Perspektiv på Offentlig Förvaltning - Teori i praktiken*. Lund: Studentlitteratur. s. 169 - 188.

Bacchi, Carol. 2009. *Analysing Policy - What's the Problem Represented to be?* Frenchs Forest: Pearson.

Bacchi, Carol. 2010. *Foucault, Policy and Rule: Challenging the Problem-Solving Paradigm*. Aalborg: Institut for Historie, Internationale Studier og Samfundsforhold, Aalborg Universitet.

Belsey, Catherine. 2022. *Poststructuralism - A very short introduction*. 2 uppl. Oxford: Oxford University Press.

Bergström, Göran & Boréus, Kristina. 2018. "Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys." i Bergström, Göran & Kristina Boréus (red.) *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur. s.17 - 45.

Bergström, Göran & Ekström, Linda. 2018. "Tre diskursanalytiska inriktningar." i Bergström, Göran & Kristina Boréus (red.) *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur. s.253 - 301.

Foucault, Michel. 1975/1987/ 2009. *Övervakning och Straff*. Övers. Claes Gylling. i Beckman, Ludvig - Maria Carbin - Eva Erman - Andreas Gottardis - Ulf Mörkenstam - Sofia Näsström - Jouni Reinikainen - Maria Wendt (red.), *Texter i samtida politisk teori*. Malmö: Liber, s.47-60

Haas, Hein de, Stephen Castles & Mark J. Miller. 2020. *The Age of Migration - International Population Movements in the Modern World*. 6 uppl. New York: The Guilford Press.

Jørgensen, Winther Marianne & Phillips, Louise. 1999/2000. *Diskursanalys som teori och metod*. Diskursanalyse som teori och metode. Övers. Sven-Erik Torhell. Lund: Studentlitteratur.

Laclau, Ernesto & Mouffe, Chantal. 1985. *Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics*. London: Verso.

Kinnvall, Catarina. 2021. "Poststrukturalism." i Gustavsson, Jakob & Jonas Tallberg (red) *Internationella Relationer*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur. s.159 - 181.

Mudde, Cas. 2022. *Ytterhögern idag*. The far Right Today. Övers. Henrik Gundenäs. Lund: Studentlitteratur.

Muhktar-Landgren, Dalia & Svärd, Per-Anders. 2022. "Diskursteori." i Alaama, Linda, Stina Melander & Ylva Stubbergaard (red.) *Perspektiv på Offentlig Förvaltning - Teori i praktiken*. Lund: Studentlitteratur. s. 143 - 168.

Nilsson, Roddy. 2008. *Foucault - en introduktion*. Malmö: Égalité.

Skodo, Admir. 2020. "Lesson for the future or threat to sovereignty? Contesting the meaning of the 2015 refugee crisis in Sweden." i Abdelhady Dalia, Nina Gren & Martin Joorman (red.) *Refugees and the violence of welfare bureaucracies in Northern Europe*. Manchester: Manchester University Press. s.50 - 66.

8.3 Webbsidor

SVT. 2014 a. *Reinfeldts vädjan till svenska folket*. Sveriges Television, 18-08-2014.

[Elektronisk] Tillgänglig:

<https://www.svt.se/nyheter/val2014/reinfeldts-vadjan-till-svenska-folket> Hämtad: 18-05-23

SVT. 2014 b. *Reinfeldt: SD ska isoleras från inflytande*. Sveriges Television, 21-08-2014. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/val2014/reinfeldt-sverige-ska-sta-oppet-for-manniskor-som-flyr> Hämtad: 18-05-2023.

SVT. 2021. *KristerSSon: Därför kan vi tänka oss att samarbeta med SD*. Sveriges Television, 21-01-2021. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/kristerSSon-oppnar-upp-for-sd-blivit-mer-seriosa> Hämtad: 18-05-2023.

8.4 Övrigt

Alliansen. 2014. *Vi bygger Sverige - Alliansens valmanifest 2014 - 2018*. Alliansen. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.alliansen.se/wp-content/uploads/2014/09/Vi-bygger-Sverige-Alliansens-valmanifest-2014-2018.pdf> Hämtad: 27-04-2023.

Moderaterna. 2013. *Framtidsförslag för hela Sverige 2013*. Svensk Nationell Datatjänst. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://snd.gu.se/sv/vivill/party/m/f/2013> Hämtad: 27-04-2023

Moderaterna. 2022. *Så får vi ordning på Sverige - Moderaternas valmanifest 2022*. Moderaterna. [Elektronisk] Tillgänglig: https://moderaterna.se/app/uploads/2022/08/moderaternas_valmanifest_2022_webversion.pdf Hämtad: 27-04-2023

Tidöavtalet. 2022. *Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige*. Liberalerna. [Elektronisk] Tillgänglig: <https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/tidoavtalet-overenskommelse-for-sverige-slutlig.pdf> Hämtad: 27-04-2023